

СОЦІАЛЬНЕ СИРІТСТВО В УКРАЇНІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЯВИЩЕ

Для будь-якого суспільства є характерним, що із зниженням потенціалу загальнолюдських і духовних цінностей в ньому активно проявляється феномен розвитку сирітства – зростає кількість дітей, які залишилися без батьківського піклування. Ця риса нажаль не обминула і нашу країну. Становище дітей, що втратили опіку біологічних батьків нині є дуже складним.

В Україні спостерігається стрімке збільшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що відбувається на фоні зменшення загальної чисельності дитячого населення. Так, за даними Державного комітету статистики, на початок 2008 р. кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становила 97,8 тис. осіб (порівняно з 1995 р. – 52,4 тис.) [1, 5].

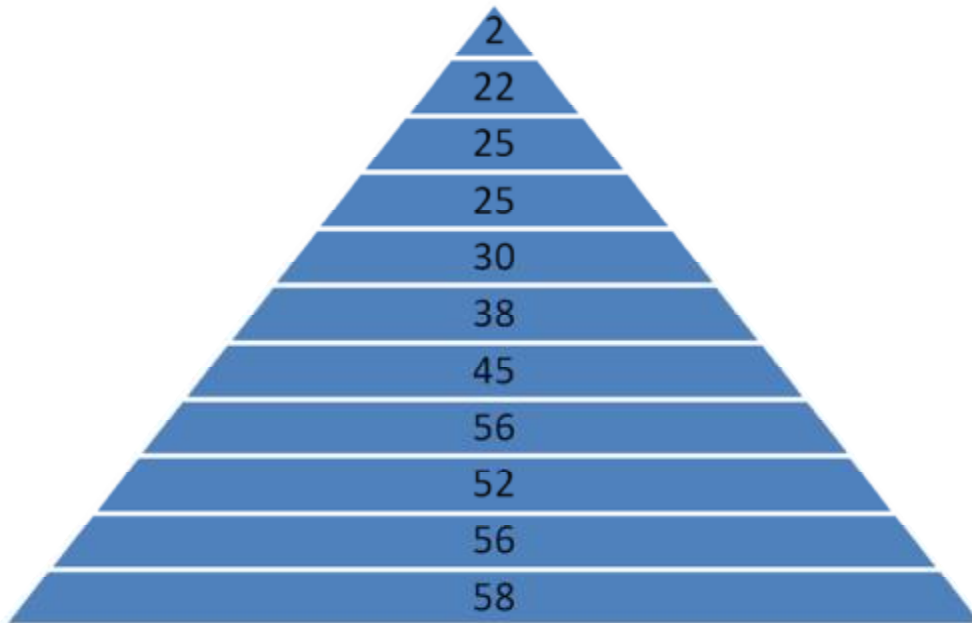
Кількість всиновлених дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Рік	Кількість дітей, всиновлених протягом року (всього осіб)	Із них:			Загальна кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування на кінець року
		Громадянами України, осіб	у % до загальної кількості всиновлених	іноземцями, осіб	
2005	306	123	40,2	183	3632
2006	234	118	50,4	116	3645
2007	211	135	64,0	76	3796

Однією з суттєвих причин зростання кількості дітей, позбавлених батьківського піклування, є зубожіння українських родин. Особливо це стосується сімей з дітьми: у 2006 р. серед родин із двома дітьми 40% жили за межею бідності, із трьома дітьми і більше – 64%.

Згідно з результатами соціологічного опитування населення, проведеного Державним інститутом проблем сім'ї та молоді у 2008 р., найбільш суттєві причини зростання кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в першу чергу, пов'язані з внутрішньо особистісними процесами: зростанням алкоголізації населення України (58%), низьким рівнем матеріального забезпечення сімей з дітьми (56%), безвідповідальним ставленням батьків до виконання своїх обов'язків стосовно дітей (56%), зловживання з боку батьків наркотичними засобами (52%). Перераховані вище причини тісно пов'язані між собою і, як правило, до виходу дитини з кризової сім'ї призводить кілька факторів ризику [2, 26].

Однією з головних причин збільшення рівня соціального сирітства є незадовільний рівень державної сімейної політики, відсутність дієвих програм допомоги різним категоріям кризових сімей і, як наслідок, зростання соціального сирітства. Ще однією причиною відмови батьків від виховання власних дітей називається зниження рівня моральності населення України, зниження традиційних цінностей сім'ї (38%). Істотними визначаються також злочинна діяльність батьків (30%), агресивна поведінка батьків (25%), брутальне та жорстоке поводження з дітьми, що становить загрозу дитячому життю та здоров'ю (25%), збільшення рівня смертності населення (25%), психічні захворювання (22%) [1, 6-7].

Причини зростання кількості дітей, позбавлених батьківського піклування

Сирітство – соціальне явище, зумовлене наявністю у суспільстві дітей, батьки яких померли, а також дітей, які залишилися без батьківського піклування внаслідок позбавлення останніх батьківських прав або визнання їх в установленому порядку недієздатними, безвісно відсутніми.

Соціальне сирітство – соціальне явище, спричинене ухиленням або відстороненням батьків від виконання батьківських обов’язків по відношенню до неповнолітньої дитини. Соціальні сироти – це особлива соціально-демографічна група дітей, які внаслідок соціальних, економічних та морально-психологічних причин zostалися сиротами при живих батьках. До них належать і безпритульні та бездоглядні діти, тобто так звані «діти вулиці».

Отже поняття «соціальне сирітство» є складовою частиною поняття «сирітство». З точки зору інтересів дитини, яка з різних причин втратила батьківське піклування, найбільш принциповим є те, що така дитина позбавлена можливості мати соціальні зв’язки з батьками або одним із них.

У результаті проведеного дослідження ми дійшли висновку, що щорічне збільшення в Україні кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, потребує формування на державному рівні соціальної політики, спрямованої на попередження соціального сирітства та надання підтримки сім’ям, які виховують дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Комарова Н.М., Пеша І.В. Методичні рекомендації для соціальних працівників, державних службовців щодо розвитку сімейних форм ви-

- ховання. – К.: Держ. Ін-т проблем сім'ї та молоді, 2006. – 92 с.
2. Комарова. Н.В., Мельничук Л.М., Пеша І.В. Питання формування ефективності родинних форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. – К.: ДІПСМ, 2004 – 18 с.